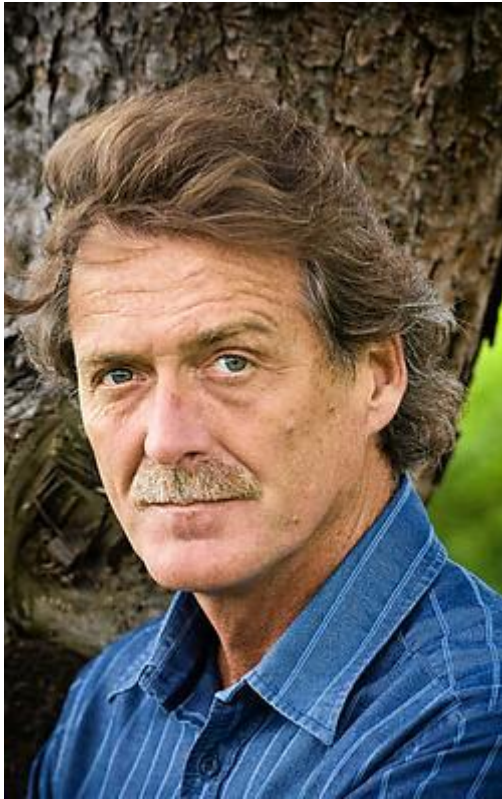

maandag 16 juli 2007

'Je moet alles kunnen relativeren'

Wim Distelmans: 'Het is heel persoonlijk wat twee mensen aan elkaar blijft binden.' Bart Dewaele

© Bart Dewaele

Aansluitend bij dit artikel

- [Het mooiste](#)
- [Moeder](#)
- [De eerste keer](#)

Het leven is een ziekte, en het verschil tussen de ene mens en de andere is het stadium van de ziekte. Somber is die levensvisie niet, zegt Wim Distelmans. 'Er wordt hier heel wat afgelachen.'

Van onze redactrice

'In mijn werk met terminaal zieken en stervenden krijg ik dagelijks lessen over het leven en de liefde. Mensen die de dood in de ogen kijken, laten alle franjes vallen.'

Ze zijn hun lichamelijke mogelijkheden kwijt, hun maatschappelijke status, soms hun financiële vermogens. In die omstandigheden komt de essentie boven. Dan zie je échte liefde. Of het omgekeerde. Wij die in de palliatieve zorg werken, kennen het fenomeen van partners die de “afrekening maken,. Hun man of vrouw heeft jaren niet naar hen omgezien en ze konden het nog wel opbrengen om eten voor hem te koken of zijn hemden te strijken. Maar dag en nacht aan zijn zijde doorbrengen? Dát niet. Er doen zich soms schrijnende taferelen voor, die je pas begrijpt als je ook de hele historiek van die relatie kent.

We zijn in 1997, net tien jaar geleden, met Topaz begonnen, een dagcentrum voor supportieve zorg in Wemmel, verbonden aan het UZ Brussel. We wilden een thuisvervangende omgeving creëren op mensenmaat. Ik houd er niet van om dit een terminaal station te noemen. Alles is hier gericht op leven. Wie hier komt, heeft weliswaar een ingeperkte levensverwachting, maar zoals Bernard Shaw zei: “Het leven is een ziekte. Het enige verschil tussen de ene en de andere is het stadium van de ziekte,. We hebben allemaal wel iets, alleen is het hier extremer.

Onze vrijwilligers worden gescreend op hun zin voor humor. Ze moeten over alles kunnen spreken zonder dat het te zwaar op de hand wordt. Er worden moppen getapt over stoppen met behandelen of over euthanasie. Er wordt hier nogal wat afgelachen! Mensen ervaren dat als een enorme bevrijding. Alles kan hier besproken worden, niets moet. Wat niet betekent dat we geen beroepsernst hebben. Maar je moet kunnen relativiseren. Mijn directe omgeving vindt soms dat ik te zeer relativeer. Waarom mij nog druk maken over een verstopte wc? Terwijl dat toch ook heel onaangenaam kan zijn (*lacht*).

En voorts heb ik door dit werk natuurlijk ook geleerd om meer te profiteren van het leven, niet morgen maar vandaag. Ik heb te veel drama's gezien bij mensen die een wereldreis zouden maken na hun pensionering, en die dat niet hebben kunnen realiseren.

Ik behoor natuurlijk ook tot de generatie die veel tijd en energie in haar werk heeft gestopt. Dit werk, dat toch pionierswerk was, vroeg daar ook om. Dat is ten koste gegaan van mijn gezin, van mijn kinderen. Jazeker. Ik heb dat intussen met ze uitgepraat. Mijn zoon is nu negentien, mijn dochter wordt achttien. Ze begrijpen het wel. Ze verzuchten tegenwoordig als ik op tv kom, dat ik altijd hetzelfde zeg. Maar ik denk dat ik mag zeggen dat ze waarderen wat ik doe.

Zoals ik een zekere bewondering had en heb voor wat mijn vader heeft gerealiseerd. De man heeft spijtig genoeg niet kunnen studeren, maar hij heeft het toch gemaakt in het leven. Hij heeft op eigen kracht een uitgeverij van populair-wetenschappelijke boeken uit de grond gestampt. Vertalingen in achttien talen! Hij was nuchter, had een goede kijk op de zaken. Ik was in mijn jonge jaren nogal naiëf, een soort idealist. Hij zei: “Als je nu eens begint met voor je eigen omgeving te zorgen, dan is dat al heel wat,. Hij heeft twaalf of vijftien jaar kanker gehad. Op

het laatst werd hij er ook dement van. Al die jaren is hij liefdevol thuis door mijn moeder verzorgd. Dat was palliatieve zorg avant la lettre. Hij stierf in 1992 en zij volgde hem een jaar later. Ik denk van verdriet.

Ze wilde niet dat er iets rond zijn dood werd georganiseerd: geen annonces, geen prentjes, geen uitvaart, geen dienst. Ze hadden elkaar graag gezien en die herinnering volstond voor haar. Hij werd gecremeerd, en dat was dat. Ik heb mij daar amper tegen verzet. Het is misschien een gebrek, maar ook ik heb geen behoefte aan rituelen of een plaats om naartoe te gaan. Ik heb ook voor haar niets gedaan toen ze gestorven, was, zoals ik haar had beloofd.

Mijn partner en ik zijn vrij laat aan kinderen begonnen, omdat ik er nog niet klaar voor was. Met wat ik nu weet van het leven, zou ik dat misschien niet zo lang meer uitstellen. Maar toen was ik jong en ging ik de wereld verbeteren. Eerst ben ik tropische geneeskunde gaan studeren en in Afrika gaan werken. Daarna ging ik fundamenteel kankeronderzoek doen bij Janssen Pharmaceutica. Maar ik miste er het contact met de patiënten. Dat knaagde.

Dus terug de praktijk in. Ik was al 35 toen ik ging specialiseren. Daar ontdekte ik dat je de helft van de mensen met kanker niet kunt genezen. Dat is zelfs een optimistische inschatting. Het is uit empathie met die ongeneeslijken dat ik me in de palliatieve zorg ben gaan verdiepen.

Dora Van der Groen, die een vriendin is, zegt: "Euthanasie is een daad van liefde,. Ik vind dat ook. Het is een ultieme daad van begaan zijn met je medemens. Maar het is slechts een klein stukje van een groter geheel. Niemand wil dood, als het nog gaat. Het is niet aan ons om te beslissen wat nog draaglijk is, en wat niet meer.

Ik ben niet getrouwd, maar wel al heel lang samen met mijn partner.

Het geheim van een lange relatie? Ik zou het niet weten. Zolang de balans naar de positieve zijde overhelt, blijft het duren denk ik. Trouw is belangrijk, maar wat is trouw precies? Je kunt iemand ook psychisch bedriegen. Kijk, daar ga ik weer, met mijn grote relativeringszin. Wat ik heb geleerd, is dat het heel persoonlijk is wat twee mensen aan elkaar bindt. Ik heb al bij anderen in mijn omgeving gemerkt dat alles mogelijk is: van mensen die door hun partner keer op keer bedrogen worden, en toch zielsveel van die persoon blijven houden en alles voor hem zouden blijven doen, tot anderen die struikelen over een futiliteit en daarom uit elkaar gaan.

Zonder conservatief te willen klinken: ik denk dat het belangrijk is als je aan kinderen begint, om voldoende lang een gezin te vormen dat hen kan kneden in liefde en geborgenheid, waardoor ze later als zelfverzekerde volwassenen in het leven staan. Noem dat mijn gevoel voor verantwoordelijkheid misschien?'

Wim Distelmans (55) is kankerspecialist en professor in de palliatieve geneeskunde aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij was voorzitter van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen en is nu voorzitter van de Federale Commissie Euthanasie. Hij woont samen met zijn partner en hun twee kinderen in Bornem.

Veerle Beel